

Posudek bakalářské práce Diany JAMAL-ALDINOVÉ

Die Zeit Rudolphs II. anhand der ausgewählten deutsch geschriebenen Urkunden aus den Jahren 1578–1598. Eine historisch-sprachwissenschaftliche Studie. (The Age of Rudolphs II because of Some German Written Documents from 1578–1598. A Historical and Linguistic Study).

Praha 2015, 73 stran + přílohy (xxviii)

Posuzovaná bakalářská práce se věnuje na pozadí politického, společenského a kulturního vývoje v českých zemích v poslední čtvrtině 16. a na počátku 17 stol. německy psaným textům z této oblasti a svou textologickou analýzou představuje s ohledem na stanovený cíl dílčí příspěvek k jednomu z profilových směrů bádání české germanistiky, se kterým je tento obor pevně spjat od svých počátků na konci 19. stol. Svůj zájem o dobu Rudolfa II. projektovala autorka do jazykového rozboru pěti vybraných digitalizovaných listin pražské kanceláře z let 1578–1598 uchovávaných v rakouských archivech (Bregenz a Vídeň).

Předkládaná práce je logicky strukturovaná, její dílčí obsahové části na sebe plynule navazují: Po předmluvě a úvodu (kap. 0 a 1) následuje shrnutí politických a společenských poměrů v českých zemích v poslední čtvrtině 16. a poč. 17. stol. (kap. 2). Další část historického oddílu tvoří pojednání o osobnosti Rudolfa II., jeho vztahu k Praze a o kulturním a společenském životě (kap. 3, 3.1, 3.1.1), s přihlédnutím k vědě a alchymii (kap. 3.1.2); zde by bylo vhodné zmínit také roli a význam pražské univerzity. První obsahový celek, který se výlučně opírá o práci se sekundární literaturou, uzavírá s ohledem na analyzovaný listinný materiál kapitola věnovaná kancelářím, zvl. pak pražské kanceláři, její písemné produkci a jazykům textů (kap. 4). Náročnost historiolingvistické problematiky, se kterou byla autorka ovšem vzhledem k absenci diachronie v bakalářském studiu zcela nově konfrontována, se promítá v některých povrchních a zkreslených informacích, např. otázka východofranckého a středofranckého původu písařů pražské kanceláře není v odborné literatuře (např. Eggers 1992, str. 22) vázána na dobu po husitských válkách, jak vyplývá z kontextu

práce (str. 28). Zároveň není v práci konkretizována stylistická výjimečnost textů pražské kanceláře, o které píše autorka na str. 27 („Die Prager Kanzleisprache wurde zum Vorbild der Stilistik“). Podobný příklad lze doložit i u zmínky o jazykových interferencích mezi češtinou, němčinou a jidiš v oblasti syntaxe a slovní zásoby (str. 27). Těžiště předkládané bakalářské práce spočívá v textologickém rozboru (kap. 5), při kterém autorka postupovala od popisu a srovnání obsahové struktury jednotlivých listin k jazykovým prostředkům vážícím se k jednotlivým obsahovým částem analyzovaného diplomatického materiálu.

V seznamu literatury (kap. 9) zahrnující bibliografické údaje o zkoumaných archivních dokumentech a sekundární literaturu se vyskytuje neúplný bibliografický odkaz u autorů (správně: Boková, Hildegard – Spáčilová, Libuše: *Stručný raně novohornoněmecký glosář*, Olomouc: Univerzita Palackého, 2003); v souvislosti s tématem jazyka kanceláří je třeba doplnit seznam literatury o jednu z novějších kolektivních monografií Greule, Albrecht – Meier, Jörg – Ziegler, Arne (eds.): *Kanzleisprachenforschung. Ein internationales Handbuch*. Berlin: De Gruyter, 2012, která nabízí aktuální vědecké poznatky o dané problematice. Bakalářskou práci uzavírají přílohy, které obsahují kopie a transliteraci všech pěti listin včetně autorkou jasně a srozumitelně stanovených zásad pro přepis textů.

Při celkovém hodnocení předkládané bakalářské práce, která z pohledu posuzovatelky splňuje v rámci dosažitelných postupů analýzy diplomatického materiálu v dané etapě vysokoškolského studia svůj stanovený cíl, je třeba zdůraznit zájem autorky o zkoumanou problematiku i snahu vyrovnat se s nelehkým úkolem odborného zpracování autentického historického materiálu, které klade jako novum zvláště na studenty bakalářského studia velké nároky. Zároveň se autorka při plnění svého bakalářského úkolu seznámila se základní odbornou literaturou a odpovídajícím způsobem ji využila zejména v popisu historického pozadí, a to včetně řádných odkazů.

Z hlediska metodologického je třeba kladně ohodnotit přesné vymezení kritérií pro výběr výchozího pramenného listinného materiálu (zvl. druh textu, vystavitel, místo vydání a jazyk; str. 30) a postupy při zpracování listin, ke kterým patří adekvátně zvolený textologický aspekt v první fázi historiolingvistického rozboru

textů, chronologické řazení listin v rámci analýzy i odpovídající volba výchozí odborné literatury pro stanovení dílčích aspektů rozboru listin a jejich realizaci v jednotlivých částech zkoumaného textového korpusu. Při vyhodnocení dílčích rozborů se autorka pokusila v rámci svých možností shrnout textologickou stránku listinného materiálu a definovat míru stability a variability jednotlivých částí listin z hlediska obsahové struktury i jazykových prostředků spojených s jednotlivými obsahovými částmi tohoto druhu diplomatického materiálu; určité metodologické nedostatky vykazuje tabulka na str. 60, ve které jsou pro závěrečné srovnání citovány jazykové prostředky ze všech výchozích listin, což působí – i bez ohledu na grafematické odlišnosti analyzovaných listin – nesystematicky, tzn. že z příkladů není zřejmé, kterou konkrétní listinu autorka citovala; bylo by vhodnější vycházet z jedné listiny, nebo odkazovat na každou listinu jednotlivého citovaného příkladu. V souvislosti s problematikou písemné kultury doby Rudolfa II, by posuzovatelku při obhajobě zajímalo vysvětlení pojmu „böhmische Literatur“, který autorka použila na str. 20, a dále výklad pojmů „böhmisch“ a „tschechisch“, se zřetelem k ekvivalentu v češtině. Vysvětlení si žádá i použití pojmu „Standardformat“ (str. 23). Do tematického okruhu otázek se řadí i jazyk(y) písemnictví v českých zemích v době předbělohorské a s odkazem na str. 28 i jazyková praxe jejích autorů. Z oblasti textologické se nabízí otázka ohledně spektra produkce písemné kultury 16. a 17. stol. (viz doplnění k výroku „Diese Texte beweisen, dass nicht nur offizielle Ukunden eines amtlichen Charakters niedergeschrieben wurden“; str. 23).

Po jazykové stránce odpovídá text posuzované práce úrovni bakalářských prací. Posuzovatelka by navrhovala místy zlepšit styl (např. str. 7, 27, 30). V textu se jinak objevují chyby ve flexi (např. str. 10, 64), v předložkových vazbách (např. str. 5, 7, 8, 18), v interpunkci (např. str. 5, 25, 28, 34, 64) a odchylky v pravopisu (Rudolph – Rudolf); výskyt překlepů je minimální (např. str. 23, 25, 35).

Závěr: Bakalářská práce Diany JAMAL-ALDINOVÉ odpovídá požadavkům kladeným na práci tohoto typu. D o p o r u č u j i j i k obhajobě.

Praha, 31. srpna 2015

PhDr. Lenka Vodrážková, Ph.D.